

ક્રમાંક:- મઉમશબ/સંશોધન/૨૦૧૭/ ૨૪૧
ગુજરાત માધ્યમિક અને
ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
સેક્ટર-૧૦ બી, સચિવાલય પાસે,
ગાંધીનગર તા. ૦૫/૦૬/૨૦૧૭

પ્રતિ,
જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી, તમામ
ગુજરાત રાજ્ય.

વિષય:- ધો-૧૨ વિજ્ઞાન પ્રવાહની પ્રથમ/દ્વિતીય પરીક્ષા માટે ભાષાઓના પરિરૂપ અંગે.

ઉપરોક્ત વિષયના અન્વયે જણાવવાનું કે આ સાથે નીચે મુજબ ધોરણ-૧૨ વિજ્ઞાન પ્રવાહની પ્રથમ/દ્વિતીય પરીક્ષાના પરિરૂપ મોકલી આપવામાં આવે છે. જે મુજબ પરીક્ષા લેવાની રહેશે.

- (૧) ગુજરાતી પ્રથમ અને દ્વિતીય ભાષા
- (૨) હિન્દી પ્રથમ અને દ્વિતીય ભાષા
- (૩) અંગ્રેજી પ્રથમ અને દ્વિતીય ભાષા
- (૪) સંસ્કૃત

ઉક્ત વિગતો આપના જિલ્લાની વિજ્ઞાન પ્રવાહની શાળાઓને જાણ તથા અમલ સારું મોકલી આપશો.

બિડાણ:-

- ધો-૧૨ વિજ્ઞાન પ્રવાહના ભાષાઓના પ્રથમ તથા દ્વિતીય પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ અને ગુણભારની વિગતો.

(બી.એન.રાજગોર)
સંયુક્ત નિયામકશ્રી
ગુજરાત માધ્યમિક અને
ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ
ગાંધીનગર

નકલ સવિનય રવાના:-

- માંન.અધ્યક્ષશ્રી ગુ.મા.ઉ.મા.શિ.બોર્ડ, ગાંધીનગર.
- માંન.નાયબ અધ્યક્ષશ્રી ગુ.મા.ઉ.મા.શિ.બોર્ડ, ગાંધીનગર.

ધોરણ-૧૨ (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)
પ્રથમ/દ્વિતીય અને બોર્ડના પ્રશ્નપત્રનું માળખું
વિષય-ગુજરાતી (F.L.001)

સમય:- ૩ કલાક

કુલ ગુણ:- ૧૦૦

- ❖ પ્રશ્નપત્ર બે ભાગમાં વહેંચાયેલું રહેશે.
- ❖ PART-A.....MCQ (બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નો) નો રહેશે. જેના જવાબો OMR શીટમાં આપવાના રહેશે. ....૫૦-ગુણ
- ❖ PART-B.....વિષયલક્ષી પ્રશ્નો..... (ઉત્તરવહીમાં લખવાના રહેશે).....૫૦-ગુણ

PART-A

૫૦-ગુણ

- ❖ પ્રત્યેક પ્રશ્ન એક ગુણનો એવા કુલ ૫૦ બહુવિકલ્પ પ્રકારના MCQ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. જેમાં કુલ ચાર (A),(B),(C),(D) વિકલ્પો મૂકવાના રહેશે. જેના જવાબો OMR શીટમાં આપવાના રહેશે.
- ❖ અભ્યાસક્રમનું વર્ગીકરણ :-

પ્રથમ પરીક્ષા	
પદ્ય - ૧,૩,૫,૭,૯,૧૧	૧૫ ગુણ
ગદ્ય - ૨,૪,૬,૮,૧૦,૧૨,૧૩	૧૫ ગુણ
વ્યાકરણ -	૧૦ ગુણ
- સમાનાર્થી શબ્દ	
- વિરોધાર્થી શબ્દ	
- શબ્દસમૂહ	
- તળપદા શબ્દો	
- વિશેષણ	
- નિપાત	
- કૃદંત	
- રૂઢિપ્રયોગ	
- પદક્રમ-પદ સંવાદ	
- પદ્યાર્થગ્રહણ/ગદ્યાર્થગ્રહણ	૧૦-ગુણ

PART-B

૫૦-ગુણ

Section-A

૧૦-ગુણ

❖ પદ્ય વિભાગ

- ટૂંકા પ્રશ્નો પ્રત્યેક પ્રશ્ન-૨ ગુણનો એવા કુલ ૪ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. જેમાંથી ૩ પ્રશ્નોના જવાબ આપવાના રહેશે. ૦૬-ગુણ
- વિસ્તૃત પ્રશ્ન (ચાર ગુણનો એક પ્રશ્ન પૂછવાનો રહેશે.) જેમાં ૧ પ્રશ્ન આંતરિક વિકલ્પનો રહેશે. ૦૪-ગુણ

Section-B

૧૦-ગુણ

❖ ગદ્ય વિભાગ

- ટૂંકા પ્રશ્નો (પ્રત્યેક પ્રશ્ન-૨ ગુણનો એવા કુલ ૪ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.) જેમાંથી ૩ પ્રશ્નોના જવાબ આપવાના રહેશે. ૦૬-ગુણ
- વિસ્તૃત પ્રશ્ન (ચાર ગુણનો એક પ્રશ્ન પૂછવાનો રહેશે.) જેમાં ૧ પ્રશ્ન આંતરિક વિકલ્પનો રહેશે. ૦૪-ગુણ

Section-C

૩૦-ગુણ

❖ અર્થગ્રહણ અને લેખન કૌશલ્ય પર આધારિત

- કોઇપણ એક વિષય પર અરજી લેખન ૦૫-ગુણ
- સંક્ષેપીકરણ ૦૫-ગુણ
- કાળકથન રીતિ પ્રમાણે વિચાર વિકાસના ક્રમમાં ગોઠવીને ફકરાને ફરીથી લખો ૦૫-ગુણ
- નિબંધ લેખન (૩માંથી એક લખવાનો) ૧૦-ગુણ
- વાદાત્મક ગદ્ય કરો ૦૫-ગુણ

અથવા

ભાવાત્મક ગદ્ય

નોંધ :-

- દ્વિતીય પરીક્ષાનું પરિરૂપ બોર્ડની પરીક્ષાના પરિરૂપ પ્રમાણે રહેશે અને સમગ્ર અભ્યાસક્રમમાંથી પૂછાશે.

ધોરણ-૧૨ (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)
પ્રથમ/દ્વિતીય અને બોર્ડના પ્રશ્નપત્રનું માળખું
વિષય-ગુજરાતી (S.L.008)

સમય:- ૩ કલાક

કુલ ગુણ:- ૧૦૦

- ❖ પ્રશ્નપત્ર બે ભાગમાં વહેંચાયેલું રહેશે.
- ❖ PART-A.....MCQ (બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નો) નો રહેશે. જેના જવાબો OMR શીટમાં આપવાના રહેશે. ....૫૦-ગુણ
- ❖ PART-B.....વિષયલક્ષી પ્રશ્નો..... (ઉત્તરવહીમાં લખવાના રહેશે).....૫૦-ગુણ

PART-A

૫૦-ગુણ

- ❖ પ્રત્યેક પ્રશ્ન એક ગુણનો એવા કુલ ૫૦ બહુવિકલ્પ પ્રકારના MCQ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. જેમાં કુલ ચાર (A),(B),(C),(D) વિકલ્પો મૂકવાના રહેશે. જેના જવાબો OMR શીટમાં આપવાના રહેશે.
- ❖ અભ્યાસક્રમનું વર્ગીકરણ :-

પ્રથમ પરીક્ષા	
પદ્ય - ૧,૩,૭,૯,	૧૫ ગુણ
ગદ્ય - ૨,૪,૫,૬,૮,૧૦,	૧૫ ગુણ
વ્યાકરણ -	૧૫ ગુણ
- પ્રત્યય	
- નામયોગી અવ્યય.	
- અનુગ	
- વિરામચિહ્ન	
- સંયોજક	
- સંયુક્ત-સંકુલ	
- ઉદગારવાક્ય	
- નિષેધવાક્ય	
- પદક્રમ-પદસંવાદ	
- અંગ્રેજીમાં સાચુ વાક્ય શોધવું	

- ❖ પદ્યાર્થ-ગદ્યાર્થ

૦૫-ગુણ

PART-B

Section-A (પદ્યવિભાગ)

- વિસ્તૃત પ્રશ્ન-ચાર ગુણના એક એવા બે પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. બીજા પ્રશ્નના અથવામાં એક પ્રશ્ન આંતરિક વિકલ્પનો રહેશે. ૦૮-ગુણ
- ટૂંકા પ્રશ્નો-બે ગુણના એક એવા બે પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. બીજા પ્રશ્નના વિકલ્પમાં એક પ્રશ્ન આંતરિક વિકલ્પનો રહેશે. ૦૪-ગુણ
- અતિ ટૂંક જવાબી-એક ગુણના એક વાક્યમાં જવાબ આપી શકાય તેવા ત્રણ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. ૦૩-ગુણ

Section-B (ગદ્યવિભાગ)

- વિસ્તૃત પ્રશ્ન-ચાર ગુણના એક એવા ત્રણ પ્રશ્નો પૂછવાનો રહેશે. જેમાં એક પ્રશ્ન આંતરિક વિકલ્પનો રહેશે. ૧૨-ગુણ
- ટૂંકા પ્રશ્નો-બે ગુણના એક એવા ત્રણ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. જેમાં એક પ્રશ્ન આંતરિક વિકલ્પનો રહેશે. ૦૬-ગુણ
- અતિ ટૂંક જવાબી-એક ગુણના એક વાક્યમાં જવાબ આપી શકાય તેવા બે પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. ૦૨-ગુણ

Section-C

(અર્થગ્રહણ અને લેખન કૌશલ્ય)

- સંક્ષેપીકરણ ૦૪-ગુણ
અથવા
વિચાર વિસ્તાર
  - અહેવાલ લેખન ૦૪-ગુણ
અથવા
મુદ્દા પરથી વાર્તાલેખન (મુદ્દા આપવા)
  - નિબંધ લેખન (ત્રણમાંથી એક)(મુદ્દા આપવા) ૦૭-ગુણ
- નોંધ :-**
- દ્વિતીય પરીક્ષાનું પરિરૂપ બોર્ડની પરીક્ષાના પરિરૂપ પ્રમાણે રહેશે અને સમગ્ર અભ્યાસક્રમમાંથી પૂછાશે.

कक्षा-12 हिन्दी (प्रथम भाषा : 002) विज्ञान प्रवाह
प्रथम परीक्षा

समय : 3.00 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 100

प्रकरण अनुसार भारांक

क्रम	विषयवस्तु	PART-A	PART-B	पूर्णांक
1.	गद्य (पाठ 1 से 9 तक)	15	13	28
2.	पद्य (पाठ 1 से 9 तक)	15	13	28
3.	हिन्दी साहित्य का इतिहास (आदिकाल, भक्तिकाल)	–	10	10
4.	जन संचार माध्यम (आधुनिक संचार माध्यम, समाचारपत्र, कंप्यूटर, शब्दावली)	10	–	10
5.	अपठित गद्यांश-बोध	–	04	04
6.	निबंध लेखन	–	10	10
7.	व्याकरण (पाठ्यपुस्तक आधारित) 1. संधि - 02 2. समास - 02 3. कहावतें - 02 4. मुहावरे - 04	10	–	10
	कुल	50	50	100

सूचना : द्वितीय परीक्षा का प्रश्नपत्र वार्षिक परीक्षा (एच.एस.सी. बोर्ड) के प्रारूप अनुसार संपूर्ण अभ्यासक्रम आधारित होगा ।

कक्षा-12 हिन्दी (प्रथम भाषा : 002) विज्ञान प्रवाह
प्रथम परीक्षा

समय : 3.00 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 100

PART-A

समय : 1 घंटे

पूर्णांक : 50

- सूचना : (1) प्रश्नपत्र के PART-A में कुल 50 प्रश्न होंगे और सभी प्रश्न वैकल्पिक होंगे ।
(2) प्रत्येक प्रश्न 1 अंक का होगा ।
(3) PART-A के लिए OMR पत्रक देना होगा, जिसमें (A) O, (B) O, (C) O, (D) O, इस तरह चार-चार विकल्प होंगे ।

PART-B

समय : 2 घंटे

पूर्णांक : 50

विभाग - A (गद्य)

- दो-तीन वाक्यों में उत्तर हों, ऐसे दो प्रश्न पूछिए और दूसरे प्रश्न के विकल्प में एक प्रश्न दीजिए । [04]
- दस-पंद्रह पंक्तियों में उत्तर हो, ऐसा एक प्रश्न पूछिए और उसके विकल्प में एक प्रश्न दीजिए । [05]
- ससंदर्भ व्याख्या के लिए कोई एक गद्यांश दीजिए । [04]

विभाग-B (पद्य)

- दो-तीन वाक्यों में उत्तर हों, ऐसे दो प्रश्न पूछिए और दूसरे प्रश्न के विकल्प में एक प्रश्न दीजिए । [04]
- दस-पंद्रह पंक्तियों में उत्तर हो, ऐसा एक प्रश्न पूछिए और उसके विकल्प में भी एक प्रश्न दीजिए । [05]
- ससंदर्भ व्याख्या के लिए कोई एक पद्यांश पूछिए । [04]

विभाग-C (हिंदी साहित्य का इतिहास)

- आदिकाल पर आधारित एक प्रश्न पूछिए । [04]
- भक्तिकाल की निर्गुणधारा से संबंधित एक प्रश्न पूछिए । [03]
- भक्तिकाल की सगुणधारा से संबंधित एक प्रश्न पूछिए । [03]

विभाग-D (निबंधलेखन और अपठित बोध)

- साहित्यिक, सांस्कृतिक, नैतिक और समसामयिक विषयों पर आधारित लगभग 250 शब्दों में एक निबंध पूछिए और उसके तीन विकल्प दीजिए । [10]
- एक तिहाई में सारलेखन के लिए एक अपठित गद्यांश दीजिए । [04]

कक्षा-12 हिन्दी (द्वितीय भाषा : 009) विज्ञान प्रवाह
प्रथम परीक्षा

समय : 3.00 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 100

प्रकरण अनुसार भारांक

क्रम	विषयवस्तु	PART-A	PART-B	पूर्णांक
1.	पद्य (पद्य 1, 3, 5, 7, 9, 11)	16	17	33
2.	गद्य (पाठ 2, 4, 6, 8, 10, 12)	16	17	33
3.	प्रयोजन मूलक हिन्दी (सितम्बर माह तक)	04	—	04
4.	लेखन ● गद्यांश ● पत्र/अहवाल ● निबंध	— — —	04 04 08	04 04 08
5.	व्याकरण : (पाठ 1 से 12 तक) ● समानार्थी शब्द/विलोम शब्द ● शुद्ध लेखन ● वाक्य विचार ● तद्भव, तत्सम ● विशेषण ● मुहावरे ● कहावत	14		02 02 02 02 02 02 02
	कुल	50	50	100

सूचना : प्रथम परीक्षा सितम्बर तक के पाठ्यक्रम में से तथा द्वितीय परीक्षा सम्पूर्ण पाठ्यक्रम के अनुसार पूछे।
पाठ्यपुस्तक में दिए गए पाठों की विषयवस्तु के अनुरूप व्याकरण पूछे।

